

ADVIES

CRB 2018-3350

Concessies voor de bedeling van erkende kranten en tijdschriften

CCE
Conseil Central de l'Economie
Centrale Raad voor het Bedrijfsleven
CRB

**Advies over de concessies voor de bedeling van
erkende kranten en tijdschriften**

**Brussel
20.12.2018**

Inbehandelingneming

Bij brief van 12 juni 2018 heeft de heer Kris Peeters, vice-eersteminister en minister van Werk, Economie en Consumenten, belast met Buitenlandse handel, de bijzondere raadgevende commissie voor de Papier-, grafische en uitgeverijensector om advies gevraagd over de concessieovereenkomst voor de bedeling van erkende kranten en tijdschriften (CRB 2018-1731).

Meer concreet vraagt de vice-eersteminister, gelet op het verstrijken van de lopende kranten- en tijdschriftenbedelingsovereenkomst eind 2020, na te gaan:

- of het huidige doel van de financiële ondersteuning vandaag (en in de nabije toekomst) nog een relevant gegeven is;
- of het doel dient te worden gewijzigd/verfijnd dan wel of de financiële ondersteuning volledig kan worden stopgezet (na 2020);
- of de manier waarop de doelstelling bereikt wordt optimaal is: is een dienstenconcessie m.a.w. het beste instrument en wat zijn de eventuele andere beleidskeuzes?

In deze context verwacht de vice-eersteminister dat de sector indien mogelijk met diverse voorstellen komt die zowel op hun economische als democratische meerwaarde en op hun conformiteit met de Europese mededingingsregels kunnen worden afgetoetst, tevens rekening houdend met de Belgische bevoegdheidsmix. Het is van groot belang dat de voorstellen duurzame economische en democratische meerwaarde genereren binnen een kader dat een level playing field waarborgt voor alle actoren.

Advies

De adviesvraag van de vice-eersteminister over de overeenkomst voor de bedeling van erkende kranten en tijdschriften is in het licht van de huidige context een uiterst relevante kwestie. De bedeling van erkende kranten en tijdschriften situeert zich binnen een context van een mediawereld in verandering, waar technologische ontwikkelingen en de globalisering hand in hand gaan. Deze ontwikkelingen hebben het ecosysteem van de media-industrie, en in het bijzonder de uitgeverijen van kranten en tijdschriften, stevig door elkaar geschud.

1 Digitale disruptie en andere trends

De digitale transformatie gaat gepaard met een tendens tot vermindering van het verkoopvolume en de omzet van de 'papieren' kranten en tijdschriften. De verkoopvolumes op 'papier' vertonen zowel voor kranten als voor tijdschriften een neerwaartse trend, in het bijzonder wegens de sterke daling van de losse verkoop.

De situatie wordt nog bemoeilijkt door de trage omschakeling naar digitale abonnementen en de geringe bereidheid om voor dergelijke abonnementen te betalen, waardoor de inkomsten uit digitale abonnementen niet volstaan om het verlies van omzet door de daling van de losse verkoop te compenseren, ook al investeren de uitgeverijen fors in deze digitale diversificatie. Het hybride model (digitaal tijdens de week, papier in het weekend) en het 'zuiver' digitale model zijn dus momenteel niet rendabel. Op middellange of lange termijn wordt gehoopt dat het hybride model of het zuiver digitale model zal groeien, met voldoende bereidheid om te betalen voor een digitaal abonnement.

Bovendien volstaan de inkomsten uit digitale reclame voor kranten niet om het verlies van reclame-inkomsten op 'papier' te compenseren, aangezien het grootste deel van de inkomsten uit digitale reclame naar GAFA gaat, en voor tijdschriften zijn deze inkomsten uit digitale reclame op dit ogenblik verwaarloosbaar.

Deze feiten bevestigen dat de Belgische uitgevers van kranten en tijdschriften voor talrijke uitdagingen staan in een wereld in verandering, een wereld waar ze dagelijks worden geconfronteerd met de onzekerheid van hun zakenmodellen, een wereld waar ze fors investeren in digitalisering, waar de concurrentie van GAFA hevig woedt.

Deze uitdagingen en de cijfers die ze onderstrepen zijn duidelijk uiteengezet in het rapport "Concessies voor de dienst van algemeen economisch belang (DAEB) betreffende de bedeling van de erkende kranten en tijdschriften" (CRB 2018-3278).

Deze uitdagingen hebben niet alleen betrekking op de sector, maar op onze hele samenleving en op de rol van de pers als vierde macht in onze Belgische democratie, in een wereld waar nieuws wordt verspreid via de sociale media, waar ook valse geruchten en onjuiste informatie circuleren. Hierdoor hebben de uitgevers die informatie publiceren die op basis van zelfregulering via de Conseil de déontologie journalistique en de Raad voor de Journalistiek wordt gecontroleerd, een nog belangrijkere rol als waarborgers van objectieve en correcte informatie.

Op het internet zijn er weinig of geen 'gatekeepers' die bepalen welke info wordt toegelaten. Daarenboven zorgen filteralgoritmen ervoor dat op basis van iemands leesgedrag op het internet gelijkaardige informatie wordt aangeboden. Dit is commercieel slim, maar het werkt intellectueel zeer beperkend en het is niet bevorderlijk voor de pluraliteit van meningen als iemand enkel nog nieuws ontvangt dat de eigen voorkeuren of vooroordelen bevestigt. In deze context is het belangrijk dat de onafhankelijke pers, met verantwoordelijke uitgevers die de deontologische regels volgen, een tegengewicht tegen 'fake news' blijft vormen.

2 Impact op werkgelegenheid

Het papieren verdienmodel van de uitgeverijen van kranten en tijdschriften staat zwaar onder druk, maar het is met een aandeel van 80% nog altijd goed voor het grootste deel van de inkomsten van de sector. De lage betalingsbereidheid voor hun digitale publicaties laat de uitgeverijensector voorlopig niet toe om een duurzaam onlineverdienmodel uit te bouwen.

De problemen waarmee de sector kampt, heeft een niet te verwaarlozen impact op zijn werkgelegenheid. De uitgeverijen en krantendrukkerijen hebben in de periode 2008-2018 3.183 werknemers of 26,6% van hun personeelsbestand zien verdwijnen. Deze sterke achteruitgang is in grote mate het gevolg van het verlies van 1.490 jobs in de krantendrukkerijen. De uitgeverijen van kranten - zonder de krantendrukkerijen - hebben een zo goed als constante werkgelegenheid kunnen verzekeren door de toename van o.a. de digitale (ict-)jobs. Dit staat in schril contrast met de werkgelegenheid in de uitgeverijen van tijdschriften, die aankijken tegen een sterke daling met 883 werknemers of bijna 27% van hun personeelsbestand. Dit heeft een grote impact gehad op het verlies van jobs bij de overige drukkerijen, aangezien deze een groot deel van de tijdschriften en in het bijzonder de niet-commerciële tijdschriften, vakbladen en ledenbladen drukken. De sector van de overige drukkerijen verloor in de referentieperiode 4517 of bijna 36% werknemers.

Als de uitgeverijen en krantendrukkerijen het moeilijk hebben, straalt dit af op de gehele sector. Over de periode 2008-2018 is het aantal werknemers in de gehele papier-, grafische en uitgeverijensector gedaald van 41.314 tot 29.996, d.i. een verlies van meer dan 11.300 jobs of 27,4%.

De gedaalde verkoop van gedrukte kranten en tijdschriften en het stijgend aandeel digitale lezers hebben ook een rechtstreekse impact op de vraag naar grafisch papier. De achteruitgang van de werkgelegenheid in de papiersector met 2.290 of 16,6% werknemers is zeker voor een stuk ook het gevolg van de problemen in de uitgeverijensector.

De vergelijking met de boekenuitgeverijen, die 'slechts' 6% arbeidsplaatsen verloren zien gaan, doet sterk vermoeden dat de digitale disruptie een grotere impact heeft op de kranten en tijdschriften.

3 Economisch en maatschappelijk-democratisch belang van de onafhankelijke pers die redactionele verantwoordelijkheid opneemt met respect voor de journalistieke deontologie

3.1 Economisch belang

Een sterke lokale en regionale aanwezigheid van de media-industrie vormt de basis voor een belevingseconomie en het vertrekpunt voor de ontwikkeling van creatieve clusters. Ze trekt investeringen in 'slimme steden' en nieuwe technologieën aan die op hun beurt start-ups en menselijk kapitaal met de passende vaardigheden aantrekken. Dit stimuleert de ontwikkeling van O&O en innovatie in België, die kritische succesfactoren vormen voor de competitiviteit van de Belgische economie in al haar geledingen. De media-industrie vormt als het ware de smeerolie voor de ontwikkeling van cultuur-, sport- en reisdiensten, e-commerce, retail-, immo- en telecomdiensten ... De bijdrage die de media-industrie levert aan de economie in haar geheel is dus vele malen groter dan haar economisch gewicht.

In deze context wensen de sociale partners van de sector in het bijzonder het belang van de niet-commerciële tijdschriften, vakbladen en ledenbladen te benadrukken. Deze vormen een belangrijke voedingsbodem voor de ondersteuning van het lokaal en economisch weefsel en van het gemeenschapsgevoel van de burgers. Daarnaast nemen ze een belangrijke plaats in de waardeketen van de papier-, grafische en uitgeverijensector in, in het bijzonder voor de distributeurs.

De productie en distributie van de gratis lokale pers en het reclaimedrukwerk staan net zoals die van de nationale betalende pers evenwel onder stevige druk van de digitalisering, o.a. door het gratis lokaal nieuwsaanbod en de onlinereclame op de sociale media.

3.2 Maatschappelijk-democratisch belang

In een democratie als de onze is het van belang dat iedere burger, ongeacht zijn woonplaats, inkomen..., toegang heeft tot objectieve nieuwsfeiten omdat een goed geïnformeerde burger zelfredzaam is en gefundeerde en slimme keuzes maakt. We leven in een samenleving waarin aan de bevolking via veel verschillende kanalen een massa aan informatie wordt aangeboden. De klassieke pers speelt een sleutelrol in het correct informeren van de bevolking op basis van nieuwsfeiten. Ze vormt een objectieve en betrouwbare nieuwsverslaggever en moet in deze rol ook worden erkend door de overheid en de samenleving. Deze rol van objectieve nieuwsverslaggever wordt zelfs belangrijker in de context van de aanwas van nepnieuws op digitale mediakanalen.

In deze context is de kwaliteit van de bedeling aan de abonnees essentieel. De voornaamste kwaliteitseis is de ochtendlevering. Voor de kranten betekent dit een levering vóór 7.30 uur tijdens de week en vóór 10 uur op zaterdag. Opdat de pers haar doel van adequate informatieverstrekking aan zo veel mogelijk personen bereikt, is het immers zeer belangrijk dat de bedeling gebeurt vóór het vertrek naar het werk, want volgens de uitgevers lezen de meeste mensen de krant vóór 9 uur. De helft van de Belgische actieve bevolking is nog thuis om 7.30 uur; dit aantal daalt tot 32% vanaf 8 uur en tot 7% na 9 uur. Het is dan ook belangrijk dat de abonnee ten laatste om 7.30 uur over zijn krant beschikt. Zo is 53% van de actieve bevolking die nog thuis is na 7.30 uur absoluut zeker zijn krant te krijgen alvorens naar het werk te vertrekken. Ook een zeer grote fractie van zij die hun woning voor 7.30 uur verlaten, ontvangt de krant alvorens naar het werk te gaan.

Dit is ook een belangrijk criterium in het licht van de beperkte houdbaarheid van de nieuwswaarde van papieren kranten. Wanneer deze houdbaarheid eenmaal is overschreden, verliest een krant in hoog tempo zijn relevantie en meerwaarde. De beschikbaarheid van onlinenieuws, dat steeds kan worden bijgewerkt, zorgt ervoor dat de houdbaarheidstermijn van papieren kranten nog korter is geworden. Teneinde papieren kranten met een relevante nieuwswaarde te kunnen aanbieden, is het van belang om een vroege thuisbezorging te verzekeren om het lezen van de krant voor 9 uur mogelijk te maken.

Merk ook op dat vakbladen, ledenbladen en niet-commerciële tijdschriften in de meeste gevallen geen ander distributiealternatief dan de thuisbezorging hebben, daar ze gezien hun specifiek doelpubliek niet geschikt zijn om via het netwerk van dagbladhandels verspreid te worden. Dit betekent dat, als de financiële ondersteuning van de DAEB zou wegvallen, dit niet enkel gevolgen zal hebben voor het lokaal en economisch weefsel, maar ook voor het effectief verspreiden van deze informatie naar de burger.

3.3 Sector = kaartenhuis

De sector van de kranten en tijdschriften kan worden vergeleken met een kaartenhuis. De kwaliteit van de bedeling van kranten en tijdschriften is een belangrijke kaart binnen dit huis. Ze zorgt er immers voor dat de abonnees hun krant of tijdschrift tijdig thuis ontvangen, vóór de nieuws waarde ervan is verouderd. Als men één van de kaarten van het kaartenhuis aanraakt, dreigt het hele kaartenhuis onderuit te gaan. De concessies I en II binnen de context van de DAEB zijn belangrijke kaarten voor de uitgeverijensector en vooral voor een kwaliteitsvolle bedeling van abonnementen op kranten en tijdschriften. Zonder deze DAEB dreigt de hele sector van de uitgave van 'papieren' kranten en tijdschriften in te storten, wat de leefbaarheid van uitgeverij van papier dragers op de helling zet. Dit zou het einde kunnen betekenen van de 'vierde pijler' van onze democratie. Het risico is immers groot dat zonder een kwalitatieve en betaalbare bedeling vele lezers zich zullen afwenden van kwaliteitskranten en -tijdschriften, die onderworpen zijn aan de journalistieke deontologie. Dit roept ook de rol op die de overheid moet spelen opdat burgers kritisch en correct geïnformeerd zouden worden. Deze opdracht kan de overheid het best bereiken door de media die de journalistieke deontologie en redactionele verantwoordelijkheid hoog in het vaandel voeren gepast te ondersteunen.

3.4 Doel blijft relevant: mediapluralisme en deelname aan politiek debat

In antwoord op de vraag van vice-eersteminister Peeters in zijn adviesvraag of het huidige doel van de financiële ondersteuning vandaag (en in de nabije toekomst) nog een relevant gegeven is, bevestigen de sociale partners die zijn verenigd in de brc voor de Papier-, grafische en uitgeverijensector dat het doel nog altijd relevant is.

We herinneren eraan dat de wetgever de bedoeling had een kwalitatieve bedeling van de erkende titels van de geschreven pers op het hele Belgische grondgebied te garanderen om adequate informatie te verstrekken en de pluraliteit van meningen te versterken en zo de deelname van een zo groot mogelijk aantal personen aan het politieke debat te bevorderen. Krachtens dit argument wordt de pers gewoonlijk de vierde macht genoemd.

Deze pluraliteit van meningen wordt gegarandeerd door het feit dat de concessie zorgt voor een 'level playing field' tussen alle op ruime schaal verspreide titels die door de concessiehouder moeten worden bezorgd op een vroeg uur in de ochtend in het geval van erkende kranten of binnen een leveringstermijn D+1 voor weekbladen, en dit op elk punt van het grondgebied. De garantie van een dergelijke bedeling is een belangrijk commercieel argument voor titels die met elkaar concurreren, ongeacht hun strekking. Deze bedeling wordt dus beschouwd als een echte DAEB.

In zijn betoog dat hij begin 2016 aan de Europese Commissie met betrekking tot mogelijke staatssteun aan bpost had voorgelegd, voerde de Belgische staat als verdediging aan dat de dagelijkse bedeling van de nationale pers op het hele Belgische grondgebied een DAEB vormt omdat ze alle Belgen, ongeacht hun woonplaats, een gelijke en gemakkelijke toegang tot kranten biedt, wat de persvrijheid, de pluraliteit van media en de vrijheid van mening vrijwaart.

4 Alternatieve oplossingen

Aangezien het behouden van een divers landschap van kranten en tijdschriften o.a. door de voortschrijdende digitalisering enerzijds op economisch vlak heel onzeker is geworden en anderzijds maatschappelijk als vierde pijler van onze democratie enkel aan belang wint, is het zeer belangrijk om omzichtig om te springen met het kaartenhuis dat de sector is. De alternatieve oplossingen voor de huidige concessies I en II die hieronder op verzoek van de minister worden aangereikt, moeten dan ook worden gelezen vanuit het denkbeeld van dit kaartenhuis.

Naar aanleiding van de vraag van vice-eersteminister Peeters of de manier waarop de doelstelling wordt bereikt optimaal is, m.a.w. of de dienstenconcessie het beste instrument is en wat eventueel andere beleidskeuzes zijn, is op basis van het rapport "Mogelijke oplossingen voor de toekomst van de DAEB met betrekking tot de bedeling van erkende kranten en tijdschriften" (CRB 2018-3279) een constructieve dialoog tussen de sociale partners van de papier-, grafische en uitgeverijensector gevoerd. Tijdens deze constructieve dialoog hebben de leden de diverse voorstellen afgetoetst op hun economische en democratische meerwaarde en op hun conformiteit met de Europese mededingingsregels, rekening houdend met de Belgische bevoegdheidsmix en de waarborging van een level playing field voor alle actoren.

Het resultaat van deze sociale dialoog ziet eruit als volgt.

1. Voor de sociale partners van de sector is het meest realistische alternatief "de vernieuwing van de concessies in hun huidige vorm". Deze oplossing bekrachtigt het behoud van de DAEB en van de publicaties waarvan de kwaliteitsvolle bedeling extreem belangrijk is, met inbegrip van niet alleen de kranten en de commerciële tijdschriften, maar ook de gespecialiseerde en niet-commerciële publicaties die door bonafide organisaties van verschillende strekkingen worden uitgegeven, met de democratische meerwaarde die hieraan verbonden is.

Dit alternatief kampt evenwel met tijdsproblemen. De nieuwe concessies zouden uiterlijk 31 december 2019 moeten worden gegund om de concessiehouder, als het niet bpost is, het strikte minimum van 1 jaar de tijd te geven om zich adequaat voor te bereiden op de effectieve bedeling van de erkende kranten en tijdschriften. Daarom zou de procedure voor de voorbereiding van de offerteaanvraag en van het bestek al begin januari 2019 moeten starten.

Een termijn van een jaar voor de procedure van de offerteaanvraag en de gunning van de concessies en een termijn van een jaar voorbereiding voor de nieuwe concessiehouder zijn evenwel minimumtermijnen die, gelet op de ervaring in het verleden en rekening houdend met de federale verkiezingen in mei 2019 en de tijd die nodig is voor de regeringsvorming, zouden kunnen uitlopen tot meer dan twee jaar voor de offerteaanvraag van de concessies en meer dan een jaar voor de voorbereiding van de operator als voor een andere concessiehouder dan bpost wordt gekozen¹. Dit zou betekenen dat moet worden voorzien in meer dan drie jaar vanaf de lancering van de procedure van de offerteaanvraag om zeker te zijn dat de nieuwe concessiehouder op tijd klaar is. Als de procedure wordt opgestart op 1 januari 2019, kan een

---

¹ Bij de vorige concessieovereenkomst bedroeg de doorlooptijd van bij de beslissing in de ministerraad over de uitschrijving van de dienstenconcessie (eind november 2013) tot en met de gunning en de finale goedkeuring van de gunningsbeslissing door Europa (december 2015) 2 jaar en 1 maand voor een opstart op 1 januari 2016 (cf. bijlage). Indien de opdracht aan een andere operator dan bpost was gegund, dan zou dit een extra voorbereidingstermijn van minimum 1 jaar hebben gevraagd, wat de totale voorbereidingstijd op 3 jaar en 1 maand zou hebben gebracht.

andere concessiehouder dan bpost realistisch gezien pas ten vroegste op 1 januari 2022 klaar zijn.

2. In deze context raden de sociale partners van de sector aan de huidige concessies nu al met ten minste 1 en bij voorkeur 2 jaar te verlengen, d.w.z. tot eind 2022. De beste oplossing bestaat er m.a.w. in te kiezen voor het alternatief "verlenging van de huidige concessies" en tegelijk al te beginnen met de tenuitvoerlegging van de nieuwe concessies tegen 1 januari 2023. Deze oplossing verzekert de continuïteit van de prestaties die vandaag worden geleverd door de postbodes van bpost, van wie de arbeidsorganisatie is gebaseerd op de ochtendronde voor de bedeling van de kranten; ze benut de interactie op lange termijn tussen de uitgevers en de huidige concessiehouder als nooddienstverlener en ze vrijwaart de recente grote specifieke investeringen die bpost heeft gedaan in de vervroegde bedeling van de erkende titels en o.m. ook de investeringen op de sites van de krantendrukkerijen.
3. In een perfecte wereld zou de voorkeur van de leden uitgaan naar de optie "nieuwe concessies met hogere kwaliteitsnormen". Voor kranten zou de verhoging van de kwaliteitsnorm van de DAEB in deze alternatieve oplossing erin bestaan dat nog een groter deel van de bevolking zijn krant bezorgd krijgt vóór het vertrek naar het werk, bv. via een vervroegde ronde vóór 7 uur 's ochtends (7.30 uur in de huidige concessie) op weekdays en vóór 9 uur (10 uur in de huidige concessie) op zaterdag. Voor tijdschriften zou worden gestreefd naar een stipte bedeling voor een percentage tijdschriften dat hoger is dan de huidige standaard van 95%.

Zowel voor kranten als tijdschriften zou het bovendien belangrijk zijn om voor ieder deel van het grondgebied een uniforme en nog hogere kwaliteitsnorm te garanderen, idealiter door de toepassing van de kwaliteitscriteria voor elke titel/publicatie op het niveau van elk depot/sorteercentrum in plaats van op nationaal niveau. Er zou een platform kunnen worden opgezet dat de uitgevers in al hun verscheidenheid groepeerd om de opvolging van de kwaliteitscriteria samen met de concessiehouder te vergemakkelijken. Op deze manier zouden uitgevers van wie de publicaties een lokaal karakter hebben of een beperkt publiek hebben door hun doelgroep of hun specialisatie, verzekerd zijn van dezelfde kwaliteitsnorm en dezelfde opvolging als uitgevers met een groot nationaal publiek.

Op basis van het rapport "Mogelijke oplossingen voor de toekomst van de DAEB met betrekking tot de bedeling van kranten en tijdschriften" (hieronder rapport CRB 2018-3279) bevestigen de sociale partners dat dit alternatief in theorie de meeste voordelen heeft voor de uitgeverijen van kranten en tijdschriften.

De toepassing van die hogere normen houdt evenwel tal van operationele risico's in. Er zal een nieuw bestek moeten worden opgesteld in overleg met alle betrokken partijen. De procedure van de offerteaanvraag zal nog zwaarder zijn. De logistieke vereisten zullen toenemen door de hogere stiptheidsnormen, in het bijzonder voor kranten. Het toegenomen risico voor de Belgische uitgeverssector houdt immers verband met de noodzaak om het logistieke proces nog strakker te maken. Voor de concessiehouder zal het moeilijk zijn om de maximumtermijn te respecteren voor de vervroegde ronde in de gebieden die het verst van de depots liggen. De organisatie van de werkdag van het postpersoneel zou worden gewijzigd, aangezien ze hun vervroegde ronde 1/2 uur vroeger zouden beëindigen dan nu; dit zou betekenen dat het werk gereorganiseerd moet worden of zou het risico inhouden dat de dienstverlening 1/2 uur onderbroken wordt. Bovendien zal binnen de organisatie van de concessiehouder wellicht een sociale dialoog moeten worden gevoerd om deze vervroegde bedeling toe te passen.

Als de tenuitvoerlegging van die hogere normen niet zonder problemen zou gebeuren, zou dit de stabiliteit van het « kaartenhuis » dat de perssector is in gevaar kunnen brengen. Om die reden beschouwen de sociale partners van de sector « de vernieuwing van de concessies in hun huidige vorm » als het meest realistische alternatief.

4. De oplossing "Nieuwe concessies onder de huidige voorwaarden met toevoeging van de mogelijkheid voor de concessiehouder om de bezorging uit te besteden aan een dagbladhandelaar" zou voor een grotere gelijkheid tussen de distributiekanaalen moeten zorgen. Dit alternatief zou ook de kosten voor de concessiehouder moeten optimaliseren. Deze zou immers een beroep kunnen doen op de dagbladhandelaar-verdeler voor de overname van bepaalde rondes waarvoor de dagbladhandelaar goedkoper is en/of waarvoor de concessiehouder geen geschikt personeel vindt. Een nog slimmer en doeltreffender systeem zou erin bestaan dat het commissiesysteem de dagbladhandelaar-verdeler ertoe zou aanzetten de door de uitgever verkochte abonnementen te promoten. Een dergelijk systeem zou zelfs een toename van het abonnementsvolume en zeker van de omzet van de dagbladhandelaars mogelijk maken, wat voor hen een ondersteuning zou betekenen om de daling van het aantal dagbladhandelaars tot staan te brengen.

Anderzijds dreigt deze oplossing te stoten op problemen van tenuitvoerlegging.

De eerste problemen die de sociale partners onderstrepen, zijn van juridische aard, nl. die welke verband houden met de noodzaak om met elke dagbladhandelaar een contract te sluiten.

De tweede mogelijke belemmering is van organisatorische aard, nl. de moeilijkheid voor de dagbladhandelaars om deze DAEB te presteren wegens hun vanzelfsprekend beperkte geografische dekking en de moeilijkheid om de dienst te verzekeren bij ziekte of vakantie.

Het rapport (CRB 2018-3279) zet de voor- en nadelen van dit alternatief meer in detail uiteen, meer bepaald in het licht van de klacht van de VFP (Vlaamse Federatie van Persverkoopers).

5. De oplossing van een "fiscale aftrek (met een plafond) ten behoeve van de consument voor zijn pers aankopen" lijkt op het eerste gezicht een interessant alternatief, vooral omdat ze voorziet in de gelijke behandeling van de distributiekanaalen (de post en de dagbladhandelaars), maar ze voldoet niet aan bepaalde criteria.

Op het vlak van het Europese mededingingsrecht zou de oplossing van een fiscale aftrek wel eens als selectief kunnen worden beschouwd, waardoor ze door marktactoren en door de Europese Commissie als staatssteun zou kunnen worden betwist. De uitvoering van deze maatregel zou bovendien zeer complex zijn, meer bepaald voor de losse verkoop, welke nu juist centraal staat in de klacht van de VFP.

Het rapport (CRB 2018-3279) legt uit dat het succes van deze maatregel zeer onzeker zou zijn op economisch vlak en dat het moeilijk zou zijn om de perimeter van de fiscale aftrekbaarheid zo te bepalen dat het alternatief relevant is op sociaal-politiek vlak. Bovendien zouden de lezers zeer ongelijk worden behandeld in functie van hun inkomensniveau (hoe hoger het belastbaar inkomen, hoe hoger de marginale aanslagvoet voor de personenbelasting en dus ook het voordeel van de belastingaftrek).

6. De niet-vernieuwing van de concessies met stopzetting van de financiële ondersteuning van de DAEB is een alternatief dat categorisch wordt verworpen omdat ze een vermindering van het aantal 'papierabonnementen' zal meebrengen, met een negatieve cumulatieve impact op de sector en op de economie in haar geheel.

Het rapport (CRB 2018-3279) legt uit dat, ondanks de gunstige budgettaire impact op korte termijn en het cynisch argument dat er zo een 'level playing field' tussen de persbedeler en de dagbladhandelaars zou ontstaan, deze oplossing verder vooral betreuenswaardige gevolgen zou hebben.

Op lange termijn brengt ze het voortbestaan van de Belgische perssector en zijn rol als 'vierde macht' in gevaar, waardoor ze onaanvaardbaar is uit sociaal-politiek oogpunt.

Daarenboven is het zeer waarschijnlijk dat op korte termijn geen enkele persbedeler, zonder financiële ondersteuning van de DAEB, bereid zal zijn om de bedeling over het hele grondgebied te verzekeren; de bedelers zullen aan cherrypicking doen en zich beperken tot stedelijke gebieden met een hoge bevolkingsdichtheid, ten nadele van de lezers die op het platteland wonen. Dit zal heel zeker ook gevolgen hebben voor de werkgelegenheid in de distributiesector – o.m. bij bpost, PPP of een nieuwe concessiehouder – en de specifieke investeringen van bpost in de vervroegde bedeling van erkende titels zullen verloren gaan.

Slotwoord

De sociale partners van de sector vragen de vice-eersteminister met aandrang om gevolg te geven aan dit advies en in de eerste plaats werk te maken van de "verlenging van de concessies in hun huidige vorm" om voldoende tijd te hebben om de voorbereidingen van de nieuwe concessies in goede banen te leiden. In de tweede plaats dienen de nodige voorbereidingen te worden getroffen om zo snel mogelijk een nieuwe procedure voor een offerteaanvraag te starten opdat de nieuwe concessiehouder uiterlijk een jaar voor het einde van de verlenging bekend is.

Bijlage: Tijdslijn procedure offerteaanvraag huidige concessieovereenkomsten